

МОЄ ВІДКРИТТЯ ДУНАЄВА

Слово до читача

Колумбу пощастило відкрити Америку. Мені як журналісту пощастило відкрити для себе село Дунаїв. Ніколи не думав, що мене, людину суто міську, яка “виросла на асфальті”, може так зацікавити це галицьке село, його багата історія, культура, праця і побут селян, стосунки між людьми. Та не лише історія, а й сьогодення. Не один раз був у Дунаєві, бачив його зблизька. Зрозумів і відчув, як важко працюють люди в селі, як попри свій вік і набуті ще у колгоспі недуги, селяни до останнього тримаються за свій клаптик землі, корову-годувальницю, а хтось і за одну кінську силу. Якось виживають, самі не голодують і ще годують своїх міських дітей та онуків екологічно чистими продуктами. Декому вдається відкласти якусь суму грошей на квартири і навчання своїх дітей і онуків... З почуття поваги і вдячності до цих людей я взявся за цю роботу. Появою цієї книги значною мірою потрібно завдячувати уродженцю села Дунаїв, ректорові Національного університету “Львівська політехніка”, професору Юрію Ярославовичу Бобалу. 26 травня 2013 року у Дунаївській середній школі відбувалася зустріч тих, хто закінчив її 50 років тому. Коли одна з учениць, яка вела цю зустріч, запитала у Юрія Ярославовича про улюблені предмети і улюблених учителів, він сказав про фізику, яку викладала Любов Іллярівна Пуківська, та історію, яку викладав Михайло Іванович Тройняк. Його уроки були настільки цікавими, що учень, Юрій Бобало, полюбив історію на все життя. Є історія світова, історія кожної країни, історія міста чи району, і так до малої Батьківщини – рідного села чи селища, навіть до своєї вулиці... Це нерозривний ланцюжок, а починається він саме з малої Батьківщини. Юрій Ярославович перейнявся історією Дунаєва. Він працював в архівах, збирав по крупинках матеріал із різних джерел, дослідив, зокрема, свій родовід. Відомий на Львівщині краєзнавець, історик Василь Лаба глибоко вивчав історію цього села – від давніх давен до 1939 року. Ця праця з незначними скороченнями увійшла до цього видання. Я вважав за доцільне дещо доповнити матеріал новими фактами,

насамперед про міжвоєнний період (1923–1939 рр.), зокрема висвітлити на прикладі Дунаєва непрості, часом драматичні, українсько-польські стосунки, таку його трагічну сторінку, як пацифікація, яка, Богу дякувати, не торкнулася Дунаєва. Століттями українцям, полякам, євреям доводилося жити разом. Намагався, щоб висвітлення історії їхніх міжнаціональних, міжконфесійних стосунків було правдивим, не відкидаючи “незручних” фактів. Але щиро був налаштований на позитив. Радів, коли натрапляв на приклади порозуміння і взаємодопомоги людей різних національностей, міжнаціональних шлюбів... Ті чи інші факти і думки, висловлені людьми, які ділилися своїми спогадами, у деяких читачів можуть викликати незгоду і заперечення. І це цілком природно. Кожен солдат, кажуть, бачить війну зі свого окопу, а людина бачить навколишній світ зі своєї дзвіниці, враховуючи свій досвід, ті знання, які успадкувала від своїх батьків та пращурів. Люди можуть помилятися, багато що забувати... Так само і архівні документи не завжди є правдивими, особливо, коли йдеться про архіви радянських спецслужб. Але за умови використання багатьох архівних матеріалів і свідчень людей вдумливий читач зможе максимально наблизитись до істини. Пишучи цю книгу, я намагався надавати перевагу спілкуванню з людьми, насамперед старшого віку, яких можна вважати “живими свідками історії”. Людська пам’ять – інструмент недосконалий. Чимало моїх співрозмовників шкодували, що свого часу не розпитували і не записували спогади своїх рідних і близьких. Це стосується і прізвищ та імен людей на світлинах із сімейних альбомів. Багатьох уже не можуть пригадати і впізнати. Так само, як і дат, коли ці світлини зроблені. Моє звернення до читачів – і старших, і молодих: записуйте спогади членів вашої родини, поки не пізно. Підписуйте, хто є хто на світлинах. Життєпис кожної родини – це часточка історії нашої країни.

Книга – про Дунаїв. Але у документах, розповідях людей переплітаються факти і події, що пов’язані із сусідніми селами: Білим (певний час були в одному колгоспі), Чемеринцями, Смереківкою, Новосілками, Нестюками. І звичайно ж, з Поморянами, Перемишлянами та м. Золочевом на Львівщині. А ще з містами і селами Великої України, далекого і близького зарубіжжя. Дунаївського цвіту – по цілому світу...

Книга побудована не лише за хронологічним, а й тематичним принципом. Знайшли своє відображення і міжвоєнний період, так званий “золотий вересень” 1939 року, і “перші совіти”, німецька окупація і визволення району і Дунаєва від нацистів, національно-визвольна боротьба ОУН і УПА, репресії у перші повоєнні роки. Найбільший розділ – про зовсім недалеке колгоспне

минуле. Далі про Дунаїв у Незалежній Україні, виживання села у наш час. Є розділи про релігію, освіту, медицину, культуру, спортивне життя... В окремий розділ виділені розповіді про долі людей, і не лише тих, хто досяг якихось кар'єрних висот. Правильно сказав Юрій Бобало на зустрічі зі своїми однокласниками: кожне життя по-своєму цікаве. Можливо, читачі звернуть увагу на те, що одні розповіді виглядають розлогими, інші значно коротшими. Я намагався “розговорити” кожного співрозмовника. Але не кожен хотів і умів розкритися повною мірою, траплялися люди з різною пам'яттю і різним темпераментом та й різним розумінням того, що потрібно оприлюднювати, а що, як кажуть, “не для преси”... Зрозуміло, що завжди цікавіше читати не лише про сухі факти, дати, події, а й про людські стосунки, складні, нестандартні життєві обставини, особливо, коли співрозмовнику притаманне образне мислення і почуття гумору.

Зважте, шановні читачі, і на те, що матеріал для цієї книги я збирав протягом 2011–2014 років. До моменту виходу книги у світ дещо може змінитися, скажімо, коли мої співрозмовники розповідали про дітей, онуків... У книзі майже все так, як було на той час, коли журналіст брав інтерв'ю. Отож, робіть поправку на час...

Сподіваюся, що ця книга зацікавить не лише тих, хто так чи інакше пов'язаний з Дунаєвом, а й ширше коло читачів. Можливо, істориків, тих, хто вивчає історію про міжнаціональні та міжконфесійні відносини, національно-визвольну боротьбу, колгоспний лад, освіту...

Хотів би висловити подяку багатьом дунаївцям, які допомагали мені шукати цікавих людей, водили мене від хати до хати, від хутора до хутора. Це, передусім, авторитетна у Дунаєві людина, “ходяча енциклопедія села”, **Роман Ілліч Пуківський**, завгосп школи **Марія Чепак**, викладач трудового виховання Дунаївської школи **Микола Федак**, соціальний працівник **Леся Курило** (з дому Петрик), працівник бібліотеки Львівського національного аграрного університету **Мирослава Жолінська** (з дому Канака), завідувачка архіву Перемишлянської райдержадміністрації **Галина Бакус**. **Мирослава Жолінська**, яка має неабиякий літературний хист, написала кілька окремих розділів до книги.

Усі, як кажуть, під Богом ходимо. **Поки збирав матеріал для книги, пішли із життя люди, які присутні на її сторінках. Це, зокрема, колишній голова колгоспу Іван Погрібний, жителі Дунаєва Іван Кобасяр, Андрій Федак, Яніна Кошик, Лілія Яцишин, Богдана Лужницька (Середа).** Трагічно загинув улітку 2014 року засновник сільського осередку Руху **Мирослав Канака**. А може, ще хтось, про кого я не знаю... Нехай спочивають з Богом.

Світлини для книги робили фотокореспондент газети “Високий Замок” Мирон Маслюк, фахівець прес-служби Львівської політехніки Андрій Савчишин, уродженка с. Дунаєва Люба Кочмар (з дому Лис).

Буду дуже вдячний читачам, які зроблять свої зауваження, доповнення щодо доль тих людей, про яких згадується у книзі. Це стосується і світлин із сімейних альбомів. Можливо, згодом побачить світ друге, доповнене видання книги “Дунаїв не забув, що містом колись був...”. Дунаїв настільки цікавий і багатогранний, що про нього можна писати впродовж багатьох років.

Борис КОЗЛОВСЬКИЙ,
член Національної спілки журналістів України з 1965 року
(контактний телефон (067) 831 64 29)